

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NIELSE WAHLA
přednesené dne 28. července 2016¹

Věc C-131/15 P

**Club Hotel Loutraki AE
Vivere Entertainment AE
Theros International Gaming, Inc.
Elliniko Casino Kerkyras
Casino Rodos
Porto Carras AE
Kazino Aigaiou AE
proti**

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek — Státní podpory — Prodloužení výlučných práv na provozování 13 hazardních her — Udělení výhradní licence na provozování videoloterijních terminálů Řeckou republikou — Článek 108 odst. 2 a 3 SFEU — Předběžné přezkoumání — Podmínky pro zahájení formálního vyšetřovacího řízení — Rozhodnutí, kterým je konstatována neexistence státní podpory — Závažné obtíže — Odůvodnění — Společné posouzení oznámených opatření“

1. V rámci projednávaného kasačního opravného prostředku vyvstávají některé otázky týkající se postupu při přezkumu státních podpor. Svědčí to o tom, že třetí osoby či zúčastněné strany, které tvrdí, že se Komise při posuzování dotčených opatření setkala se závažnými obtížemi, a usilují tak o změnu rozhodnutí Evropské komise nezahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU, se mohou ve skutečnosti samy s takovými obtížemi setkat.

2. Měly by navrhovatelky v projednávané věci být jedněmi z mála úspěšných? Z níže uvedených důvodů tento názor nezastávám.

3. Svým kasačním opravným prostředkem se společnosti Club Hotel Loutraki AE, Vivere Entertainment AE, Theros International Gaming, Inc., Elliniko Casino Kerkyras, Casino Rodos, Porto Carras AE a Kazino Aigaiou AE (dále jen „navrhovatelky“) domáhají zrušení rozsudku Tribunálu ze dne 8. ledna 2015, Club Hotel Loutraki a další v. Komise², kterým Tribunál zamítl jejich žalobu na zrušení rozhodnutí Komise přijatého na základě čl. 4 odst. 2 nařízení č. 659/1999³.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Rozsudek T-58/13, EU:T:2015:1 (dále jen „napadený rozsudek“).

3 — Rozhodnutí Komise C(2012) 6777 final týkající se státní podpory SA.33988 (2011/N) – Řecko – Podmínky prodloužení výlučného práva společnosti OPAP k provozování třinácti hazardních her a udělení výhradní licence k provozování [35 000] videoloterijních terminálů [na období deseti let] (dále jen „sporné rozhodnutí“).

I – Právní rámec

4. Nařízení (ES) č. 659/1999⁴ bylo nahrazeno nařízením Rady (EU) č. 2015/1589⁵ ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie. V době přijetí sporného rozhodnutí však bylo použitelné pouze nařízení č. 659/1999⁶.

5. Článek 4 nařízení č. 659/1999 („Předběžné přezkoumání oznámení a rozhodnutí Komise“) stanoví:

„1. Komise přezkoumá oznámení ihned po jeho obdržení. Aniž je dotčen článek 8, Komise přijme rozhodnutí podle odstavců 2, 3 nebo 4.

2. Shledá-li Komise po předběžném přezkoumání, že oznámené opatření není podporou, zaznamená tento nálezh ve formě rozhodnutí.

3. Shledá-li Komise po předběžném přezkoumání, že nejsou vzneseny žádné pochybnosti o slučitelnosti oznámeného opatření se společným trhem, pokud opatření spadá pod [čl. 107 odst. 1 SFEU], rozhodne, že opatření je slučitelné se společným trhem (dále jen „rozhodnutí nevznášet námitky“). Rozhodnutí blíže určí, která výjimka podle Smlouvy [o FEU] byla použita.

4. Shledá-li Komise po předběžném přezkoumání, že existují pochybnosti o slučitelnosti oznámeného opatření se společným trhem, rozhodne o zahájení postupu podle [čl. 108 odst. 2 SFEU] (dále jen „rozhodnutí zahájit formální vyšetřovací řízení“).

5. Rozhodnutí podle odstavců 2, 3 a 4 jsou učiněna ve lhůtě dvou měsíců. Tato lhůta začíná v den následující po dni obdržení úplného oznámení. Oznámení je považováno za úplné, pokud Komise nepožádá o další informace ve lhůtě dvou měsíců od obdržení oznámení nebo od obdržení požadovaných dodatečných informací. Lhůta může být prodloužena se společným souhlasem Komise a dotčeného členského státu. Komise může případně stanovit kratší lhůty [...].“

II – Skutečnosti předcházející sporu

6. Dne 1. prosince 2011 řecké orgány oznámily Komisi dvě opatření (dále jen „oznámená opatření“) ve prospěch Organismos Prognostikon Agonon Podosfairou AE (OPAP) (společnost zabývající se tipováním fotbalových výsledků).

7. První opatření se týkalo udělení výhradní licence společnosti OPAP k provozování 35 000 videoloterijních terminálů (dále jen „VLT“) na období deseti let, které skončí v roce 2022 (dále jen „dohoda VLT“), a to za poplatek 560 milionů eur.

8. Druhé opatření se týkalo prodloužení výlučných práv již dříve udělených společnosti OPAP na provozování třinácti hazardních her jakýmkoli prostředky (dále jen „dodatek“) o deset let, tj. od roku 2020 do roku 2030. Dodatek stanovil, že společnost OPAP za tato práva zaplatí i) paušální částku ve výši 375 milionů eur a ii) řeckému státu daň ve výši 5 % z hrubých příjmů z dotčených her za období od 13. října 2020 do 12. října 2030.

9. Dne 4. dubna 2012 šest společností provozujících kasina (tj. všechny navrhovatelky kromě společnosti Kasino Aigaiou AE) podalo stížnost k Evropské komisi s tím, že dohoda VLT zahrnuje poskytnutí státní podpory společnosti OPAP, která je neslučitelná s vnitřním trhem.

4 — Nařízení Rady ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339).

5 — Úř. věst. 2015, L 248, s. 9.

6 — Ve znění před vstupem nařízení Rady č. 734/2013 ze dne 22. července 2013, kterým se mění nařízení č. 659/1999, v platnost.

10. Během jednání mezi Komisí a řeckými orgány probíhajícími v rámci oznámení bylo dohodnuto, že je třeba přijmout dodatek k původně předpokládanému plnění podle dohody VLT. V dopise ze dne 7. srpna 2012 se řecké orgány zavázaly k zavedení dodatečné daně z hrubých příjmů z hazardních her získaných společnostmi OPAP z provozování VLT (dále jen „dodatečná daň“).

11. Komise dne 3. října 2012 přijala sporné rozhodnutí. V něm dospěla k závěru, že s ohledem na dodatečnou daň zavedenou řeckými orgány neposkytovala oznámená opatření společnosti OPAP zvýhodnění, a nepředstavovala tudíž státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

III – Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

12. Návrhem došlým dne 29. ledna 2013 podaly navrhovatelky žalobu směřující ke zrušení sporného rozhodnutí.

13. Na podporu svého návrhu navrhovatelky předložily čtyři důvody směřující ke zrušení: i) porušení čl. 108 odst. 2 SFEU a zneužití pravomoci tím, že Komise nezahájila formální vyšetřovací řízení, jak ukládá uvedené ustanovení, ii) a iii) porušení povinnosti uvést odůvodnění, práva na řádnou správu a práva na účinnou soudní ochranu, pokud jde o utajení podstatných hospodářských údajů v nedůvěrné verzi sporného rozhodnutí, a iv) porušení čl. 107 odst. 1 SFEU tím, že Komise při ověřování existence výhody poskytnuté společnosti OPAP zkoumala dohodu VLT společně s dodatkem.

14. Usneseními ze dne 12. července a ze dne 12. září 2013 byl povolen vstup Řecké republiky a společnosti OPAP jako vedlejších účastnic na podporu návrhových žádání Komise.

15. Po veřejném jednání konaném Tribunál v napadeném rozsudku zamítl žalobu v plném rozsahu a navrhovatelkám uložil nést vlastní náklady řízení a nahradit náklady řízení vynaložené Komisí a společnostmi OPAP.

IV – Návrhová žádání a řízení před Soudním dvorem

16. Kasačním opravným prostředkem se navrhovatelky domáhají toho, aby Soudní dvůr:

- zrušil napadený rozsudek;
- zrušil sporné rozhodnutí;
- uložil Komisi a společnosti OPAP náhradu nákladů řízení.

17. Komise ve své kasační odpovědi navrhuje, aby Soudní dvůr:

- kasační opravný prostředek zamítl;
- uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

18. Společnost OPAP navrhuje, aby Soudní dvůr:

- kasační opravný prostředek zamítl;
- uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

19. Navrhovatelky, Komise a společnost OPAP přednesly ústní vyjádření na jednání konaném dne 2. června 2016.

V – Posouzení důvodů kasačního opravného prostředku

A – Úvodní poznámky

1. Důvody kasačního opravného prostředku

20. Navrhovatelky na podporu svých návrhových žádání předkládají tři důvody.

21. V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že Komise nebyla povinna zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Tribunál tím, že rozhodl, že Komise mohla vyjednávat a zohlednit dodatečnou daň zavedenou řeckými orgány, nerozlišil fázi předběžného přezkoumání od formálního vyšetřovacího řízení, což je zásadní pro ochranu procesních práv navrhovatelek. Dopustil se toho tím, že dospěl k nesprávnému závěru, že nic nenásvědčovalo tomu, že by se Komise při posuzování oznámených opatření setkala s „vážnými obtížemi“, na základě kterých by měla povinnost zahájit formální vyšetřovací řízení.

22. V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když dospěl k závěru, že Komise splnila povinnost uvést odůvodnění a že právo navrhovatelek na řádnou správu a účinnou soudní ochranu nebylo porušeno, ačkoli na základě nedůvěrné verze sporného rozhodnutí nebylo možné posoudit správnost výpočtů provedených Komisí.

23. V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že společné posouzení dodatku a dohody VLT Komisí nebylo v rozporu s čl. 107 odst. 1 SFEU.

24. Dříve, než se budu podrobně věnovat jednotlivým důvodům kasačního opravného prostředku, bych se chtěl krátce zastavit u unijního postupu pro přezkoumávání státních podpor a postavení, které v rámci tohoto postupu mají zúčastněné strany – tj. kdokoli, jehož zájmy by mohly být ovlivněny poskytnutím podpory, jako je příjemce podpory nebo konkurenční podniky⁷.

7 — „Zúčastněná strana“ je definována v čl. 1 písm. h) nařízení č. 659/1999 jako „kterýkoliv členský stát, osoba, podnik nebo sdružení podniků, jejichž zájmy by mohly být ovlivněny poskytnutím podpory, zejména příjemce podpory, konkurenční podniky a profesní sdružení.“

2. Unijní postup pro přezkoumávání státních podpor a postavení zúčastněných stran

25. Podle čl. 108 odst. 1 SFEU Komise průběžně zkoumá a kontroluje státní podpory. Každou novou podporu, kterou členské státy zamýšlejí poskytnout, oznámí Komisi tak, aby ji mohla přezkoumat⁸. Jelikož oznamující členský stát nesmí v průběhu přezkumného řízení plánovanou podporu poskytnout, byla stanovena lhůta dvou měsíců, ve které má Komise učinit rozhodnutí o zrušení opatření⁹ nebo zahájit druhou fázi řízení, tj. formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU¹⁰. Podle čl. 4 odst. 4 nařízení č. 659/1999 Komise zahájí formální vyšetřovací řízení, shledá-li po předběžném přezkoumání, že existují *pochybnosti* o slučitelnosti oznámeného opatření se společným trhem.

26. Dále se budu v rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku předloženého navrhovatelkami zabývat vymezením fáze předběžného přezkoumání a povinností zahájit formální vyšetřovací řízení. V tomto ohledu stačí připomenout pojem „pochybnosti“ který je v judikatuře Soudního dvora často označován jako „závažné obtíže“¹¹ a který je klíčovým pojmem pro vymezení rozsahu předběžného přezkumu.

27. Na tomto místě chci zdůraznit, že přezkum státních podpor je zaprvé a především řízením mezi Komisí a oznamujícím členským státem. Zúčastněné strany, jako jsou navrhovatelky, nejsou účastníky tohoto řízení a mají tak pouze okrajovou úlohu¹². Pouze v rámci formálního vyšetřovacího řízení čl. 108 odst. 2 SFEU Komisi ukládá, aby zúčastněné strany vyzvala k podání připomínek. Podle judikatury toto právo dává stranám možnost účastnit se správního řízení v rozsahu přiměřeném okolnostem projednávaného případu¹³, ale neposkytuje jim stejná práva na obhajobu jako oznamujícímu členskému státu, který je účastníkem řízení a adresátem rozhodnutí¹⁴. To je důležité mít na paměti při posuzování druhého důvodu kasačního opravného prostředku předloženého navrhovatelkami, který se týká nedostatečného odůvodnění.

28. Aby bylo kompenzováno toto okrajové postavení zúčastněných stran, Soudní dvůr rozhodl, že každá zúčastněná strana může napadnout rozhodnutí o schválení přijaté Komisí na základě čl. 4 odst. 2 nebo čl. 4 odst. 3 nařízení č. 659/1999, neboli jinak řečeno rozhodnutí nezahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU¹⁵. Nicméně zúčastněná strana nemůže zpochybnit opodstatněnost takového rozhodnutí, aniž by v souladu s čl. 263 odst. 4 SFEU prokázala, že je jím bezprostředně a osobně dotčena. V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku předloženého navrhovatelkami vyvstává otázka, zda tento požadavek splňují.

29. S přihlédnutím k těmto rysům přezkumu státních podpor a k postavení zúčastněných stran se dále budu zabývat jednotlivými otázkami, které vyplývají z kasačního opravného prostředku.

8 — Viz čl. 108 odst. 3 SFEU. Systém oznamování je doplněn možností, aby zúčastněné strany podaly stížnost proti opatřením podpory, které přijaly členské státy.

9 — Komise může buď přijmout rozhodnutí podle čl. 4 odst. 2 nařízení č. 659/1999, jako je tomu v projednávané věci, shledá-li, že oznámené opatření není podporou, nebo rozhodnutí na základě čl. 4 odst. 3 nařízení č. 659/1999, shledá-li, že oznámené opatření je podporou, ale je slučitelné s vnitřním trhem.

10 — Tato dvouměsíční lhůta vyplývá z judikatury Soudního dvora: viz rozsudek ze dne 11. prosince 1973, Lorenz, 120/73, EU:C:1973:152. Poté byla kodifikována v procesním nařízení, viz čl. 4 odst. 5 nařízení č. 659/1999.

11 — Rozsudek ze dne 2. dubna 2009, Bouygues a Bouygues Télécom v. Komise, C-431/07 P, EU:C:2009:223, bod 61 a citovaná judikatura.

12 — Rozsudek ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, bod 59. Pro popis této (okrajové) úlohy viz stanovisko generálního advokáta N. Jääskinen ve věci Komise v. Kronoply a Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2010:715, body 27 až 40.

13 — Rozsudek ze dne 26. června 2008, SIC v. Komise, T-442/03, EU:T:2008:228, body 222 až 225 a citovaná judikatura.

14 — Rozsudek ze dne 12. září 2007, Olympiaki Aeroporia Ypiresies v. Komise, T-68/03, EU:T:2007:253, bod 43.

15 — Rozsudky ze dne 19. května 1993, Cook v. Komise, C-198/91, EU:C:1993:197, a ze dne 15. června 1993, Matra v. Komise, C-225/91, EU:C:1993:239. Viz rovněž rozsudek ze dne 24. května 2011, Komise v. Kronoply a Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, bod 47 a citovaná judikatura.

B – První důvod kasačního opravného prostředku

30. V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky tvrdí, že Tribunál porušil čl. 108 odst. 3 SFEU a čl. 4 odst. 4, čl. 7 odst. 2 a 3, jakož i čl. 13 odst. 1 nařízení č. 659/1999, když že rozhodl, že Komise neměla povinnost zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU.

31. Komise vznáší námitku nepřipustnosti nejen stran tohoto důvodu, ale i celého kasačního opravného prostředku. Kromě toho je podle společnosti OPAP první důvod kasačního opravného prostředku zčásti nepřipustný. V každém případě považuje Komise, jakož i společnost OPAP první důvod za neopodstatněný.

1. Připustnost

32. Komise tvrdí, že kasační opravný prostředek by měl být odmítnut v celém rozsahu jako zjevně nepřipustný, neboť pouze opakuje nebo doslovně přebírá žalobní důvody a argumenty, které již byly uplatněny v prvním stupni, a žádá tak Soudní dvůr o opětovný přezkum žaloby předložené v prvním stupni.

33. Je jistě pravda, že kasační opravný prostředek musí přesným způsobem uvádět kritizované části rozsudku, jejichž zrušení se navrhovatel domáhá, jakož i právní argumenty, kterými je tento návrh konkrétně podpořen¹⁶. Kasační opravný prostředek, který pouze opakuje nebo doslovně přebírá žalobní důvody a argumenty, které již byly uplatněny před Tribunálem, je nepřipustný.¹⁷

34. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, však navrhovatelky uvádějí kritizované části rozsudku Tribunálu a napadají výklad judikatury předložený Tribunálem způsobem dostačujícím k tomu, aby byl kasační opravný prostředek připustný. Námitka Komise týkající se nepřipustnosti musí být proto zamítnuta.

35. K této obecné námitce Komise týkající se nepřipustnosti společnost OPAP dodává, že první důvod kasačního opravného prostředku je nepřipustný v rozsahu, v němž navrhovatelky zpochybňují posouzení skutkového stavu provedené Tribunálem.

36. Navrhovatelky podle mého názoru nezpochybňují posouzení skutkového stavu provedené Tribunálem. Navrhovatelky svými argumenty posuzovanými s ohledem na jejich kontext jasně zpochybňují právní posouzení Tribunálu týkající se vymezení fáze předběžného přezkoumání. To je právní otázka, jež je v řízení o kasačním opravném prostředku připustná.

2. Opodstatněnost

37. První důvod kasačního opravného prostředku se týká vymezení fáze předběžného přezkoumání a povinnosti Komise zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když zaprvé dospěl k závěru, že Komise mohla legálně akceptovat změnu již oznámených opatření, a zadruhé když dospěl k závěru, že Komise při předběžném přezkoumání nezaznamenala závažné obtíže.

38. Pokud jde o první tvrzení navrhovatelek, že v rámci předběžného přezkoumání Komise neměla přihlížet ke změnám oznámených opatření, jež provedly řecké orgány, stačí uvést následující.

16 — Viz článek 256 SFEU, čl. 58 odst. 1 statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 169 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora. Viz také usnesení ze dne 5. února 2015, Řecko v. Komise, C-296/14 P, EU:C:2015:72, bod 42 a citovaná judikatura.

17 — Usnesení ze dne 5. února 2015, Řecko v. Komise, C-296/14 P, EU:C:2015:72, bod 43 a citovaná judikatura.

39. Tribunál v bodě 42 napadeného rozsudku správně uvedl, že Soudní dvůr již konstatoval, že po předběžném přezkoumání má Komise pravomoc přijmout rozhodnutí na základě čl. 4 odst. 2 nařízení č. 659/1999, ve kterém konstatuje, že se nejedná o státní podporu, přičemž vezme na vědomí závazky nabídnuté dotyčným členským státem¹⁸.

40. Podstata prvního důvodu kasačního opravného prostředku však spočívá v určení, zda Komise během předběžného přezkumu zaznamenala závažné obtíže vyžadující zahájení formálního vyšetřovacího řízení. Tribunál v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že tomu tak nebylo, ovšem navrhovatelky tento závěr jasně odmítají.

41. Před tím, než se budu zabývat argumenty, které předložily navrhovatelky na podporu tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, je užitečné připomenout některé zásady vyplývající z judikatury Soudního dvora týkající se fáze předběžného přezkoumání, pojmu „závažné obtíže“ a povinnosti zahájit formální vyšetřovací řízení.

42. Zprv Soudní dvůr konstatoval, že účelem fáze předběžného přezkoumání je umožnit Komisi utvořit si prvotní názor na charakter dotčeného opatření jako státní podpory a soulad této podpory s vnitřním trhem¹⁹.

43. Zadruhé, jak již bylo uvedeno výše v bodě 25, z čl. 4 odst. 4 nařízení č. 659/1999 vyplývá, že Komise je povinna zahájit formální vyšetřovací řízení, pokud má po předběžném přezkoumání *pochybnosti* o slučitelnosti oznámeného opatření s vnitřním trhem. Soudní dvůr se touto otázkou již zabýval a konstatoval, že formální vyšetřovací řízení je nezbytné vždy, když Komise zaznamená *závažné obtíže* při rozhodování o tom, zda je podpora slučitelná s vnitřním trhem²⁰. V takovém případě musí zahájit formální vyšetřovací řízení a nedisponuje v tomto ohledu žádnou posuzovací pravomocí²¹. Soudní dvůr konstatoval, že tytéž zásady platí v případě, kdy má Komise *pochybnosti* o samotné kvalifikaci zkoumaného opatření jako podpory.²²

44. Zatřetí Komise může v souladu s účelem čl. 108 odst. 3 SFEU a v souladu s povinností řádné správy zahájit mimo jiné jednání s oznamujícím členským státem nebo třetími stranami s cílem překonat ještě ve fázi předběžného přezkoumání obtíže, s nimiž se případně setká. Tato pravomoc spočívá v tom, že Komise může přizpůsobit svůj postoj výsledkům vedeného jednání, přičemž toto přizpůsobení se nelze *a priori* vykládat v tom smyslu, že prokazuje existenci závažných obtíží²³.

45. Začtvrté z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pojem závažné obtíže má objektivní povahu a že existenci těchto obtíží je třeba hledat jak v okolnostech, za kterých bylo napadené opatření přijato, tak v jeho obsahu, a zároveň dávat do souvislosti posouzení, z něhož vychází rozhodnutí Komise, s informacemi, které měla k dispozici při přijetí rozhodnutí o slučitelnosti dotčeného opatření podpory s vnitřním trhem²⁴.

46. Zapáté Soudní dvůr konstatoval, že důkazní břemeno týkající se existence závažných obtíží nese strana, která zpochybňuje rozhodnutí o schválení přijaté Komisí na základě čl. 4 odst. 2 nebo čl. 4 odst. 3 nařízení č. 659/1999²⁵.

18 — Rozsudek ze dne 13. června 2013, Ryanair v. Komise, C-287/12 P, EU:C:2013:395, body 67 až 73.

19 — Rozsudek ze dne 19. května 1993, Cook v. Komise, C-198/91, EU:C:1993:197, bod 22.

20 — Rozsudek ze dne 2. dubna 2009, Bouygues a Bouygues Télécom v. Komise, C-431/07 P, EU:C:2009:223, bod 61 a citovaná judikatura.

21 — Rozsudek ze dne 22. prosince 2008, British Aggregates v. Komise, C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 113 a citovaná judikatura.

22 — Rozsudek ze dne 10. května 2005, Itálie v. Komise, C-400/99, EU:C:2005:275, bod 47.

23 — Rozsudek ze dne 13. června 2013, Ryanair v. Komise, C-287/12 P, EU:C:2013:395, bod 71.

24 — Rozsudek ze dne 24. ledna 2013, 3F v. Komise, C-646/11 P, EU:C:2013:36, bod 31. Viz také rozsudek ze dne 28. března 2012, Ryanair v. Komise, T-123/09, EU:T:2012:164, bod 77 a citovaná judikatura.

25 — Rozsudek ze dne 24. ledna 2013, 3F v. Komise, C-646/11 P, EU:C:2013:36, bod 30 a citovaná judikatura.

47. Navrhovatelky v projednávané věci tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že Komise nebyla povinna zahájit formální vyšetřovací řízení poté, co dospěla k závěru, že dohodou VLT posuzovanou ve spojení s dodatkem byla společností OPAP poskytnuta výhoda ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. V dané době si podle nich Komise musela být vědoma toho, že dohoda VLT představuje (pravděpodobně neslučitelnou) podporu. Chápu-li argumenty navrhovatelek správně, Komise jinými slovy musela zaznamenat závažné obtíže při posuzování oznámených opatření a měla zahájit formální vyšetřovací řízení. Kromě toho navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dopustil několika pochybení v bodech 50 až 53 napadeného rozsudku, což podle jejich názoru vedlo k nesprávnému závěru, že Komise během posuzování oznámených opatření nezaznamenala závažné obtíže. Navrhovatelky se v podstatě snaží prokázat, že Tribunál tím, že rozhodl, že řecké orgány mohly po několika kolech výpočtů a přepočtů provést změny v původně oznámených opatření, ve skutečnosti omezil povinnost Komise zahájit formální vyšetřování na případy neshody mezi Komisí a oznamujícím členským státem. Navrhovatelky konečně tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když při prokazování existence závažných obtíží posuzoval skutkové okolnosti předložené v prvním stupni odděleně, ačkoli je měl za účelem zjištění existence obtíží zkoumat společně.

48. Pravděpodobně mohou nastat situace, kdy lze Komisi vytýkat, že příliš rozšířila fázi předběžného přezkoumání, a upřela tak zúčastněným stranám právo zapojit se do přezkumného řízení, domnívám se však, že v tomto konkrétním případě Tribunál dospěl ke správnému závěru, tj. že Komise při posuzování oznámených opatření nezaznamenala závažné obtíže, které by si žádaly zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU.

49. Především, jak Tribunál konstatoval v bodě 43 napadeného rozsudku, Komise může zahájit jednání s oznamujícím členským státem a toto právo s sebou přirozeně nese i to, že Komise může sladit svůj postoj s výsledky takového jednání.

50. Z napadeného rozsudku²⁶ kromě toho vyplývá, že účelem jednání mezi Komisí a řeckými orgány bylo stanovení vhodné výše plnění, které má společnost OPAP poskytnout za výlučná práva vyplývající z dohody VLT a dodatku, a že závazky přijaté řeckými orgány v tomto konkrétním případě nevedly ke změně povahy původně oznámených opatření, ale jejich cílem bylo pouze zvýšit výši plnění poskytovaného na základě dohody VLT.

51. Pokud bychom kromě toho sdíleli názor navrhovatelek, tj. že výše plnění, které má poskytnout společnost OPAP za výlučná práva, má zásadní význam při rozhodování o existenci podpory a že tedy původně oznámená výše plnění nemůže být změněna bez zapojení zúčastněných stran v rámci formálního vyšetřovacího řízení, Komise by pak v tomto konkrétním případě nemohla během fáze předběžného přezkoumání vůbec zahájit jednání s řeckými orgány, neboť výpočet ceny byl jediným předmětem těchto jednání.

52. Uznávám, že předběžné přezkoumání, které je *prima facie* přezkumem oznámeného opatření, nemůže trvat neomezenou dobu, v tomto konkrétním případě mám však za to, že lhůta na přezkum v délce deseti měsíců se nejeví jako nepřiměřená vzhledem k politickým a ekonomickým okolnostem dané věci²⁷. Je třeba připomenout, že Řecko v rozhodné době zažívalo vážnou finanční a politickou krizi a že probíhala diskuse o tom, zda bude muset opustit eurozónu, což by samozřejmě mělo vliv na výsledek jednání mezi Komisí a řeckými orgány ohledně plnění, které má společnost OPAP poskytnout za výlučná práva na základě dohody VLT a dodatku. Na vysoký počet výpočtů a přepočtů výše plnění a délku řízení je třeba nahlížet v tomto kontextu.

26 — Body 49 až 51.

27 — Tj. bez ohledu na skutečnost, že nebylo upřesněno, od kdy má být skutečná lhůta dvou měsíců stanovená v čl. 4 odst. 5 nařízení č. 659/1999 počítána.

53. Kromě toho je důležité mít na paměti, že Soudní dvůr konstatoval, že „pochybnosti“ nebo „závažné obtíže“ musí existovat ve chvíli, kdy Komise *přijímá rozhodnutí* týkající se oznámeného opatření. To je okamžik, kdy Komise vyjádří své konečné stanovisko, neboli v kontextu tohoto kasačního opravného prostředku okamžik, kdy Komise přijala sporné rozhodnutí²⁸.

54. Proto není podle mého názoru rozhodující, zda Komise, jak tvrdí navrhovatelky, při předběžném přezkoumání zjistila, že opatření, která jí byla původně oznámena, poskytují hospodářskou výhodu společnosti OPAP. Důležité je, zda tomu tak bylo v době, kdy Komise přijala sporné rozhodnutí.

55. Vzhledem k relativně nízkému počtu případů, ve kterých se zúčastněné straně podařilo změnit rozhodnutí Komise nezahájit formální vyšetřovací řízení, musí být zúčastněná strana, aby byla úspěšná – pokud Komise sama nevyjádřila pochybnosti o kvalifikaci opatření jako podpory nebo o slučitelnosti takového opatření s vnitřním trhem²⁹ – schopna prokázat, že Komise v době přijetí napadeného rozhodnutí neměla k dispozici všechny potřebné informace vylučující jakékoli pochybnosti, pokud jde buď o kvalifikaci oznámeného opatření jako podpory nebo o jeho slučitelnost s vnitřním trhem³⁰, nebo podpůrně, že Komise neprovedla dostatečnou či přiměřenou analýzu relevantních informací³¹.

56. Argumenty navrhovatelek týkající se přezkumného řízení nejsou takové povahy, aby jimi byla zpochybněna zjištění Tribunálu, že Komise na konci fáze předběžného přezkoumání nezaznamenala „závažné obtíže“ či jinými slovy neměla „pochybnosti“, pokud jde o kvalifikaci oznámených opatření či jejich slučitelnost s vnitřním trhem. Opačné tvrzení navrhovatelek tak musí být zamítnuto jako neopodstatněné.

57. Konečně je podle mého názoru neopodstatněné tvrzení navrhovatelek, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když při prokazování existence závažných obtíží zkoumal skutkové okolnosti předložené v prvním stupni odděleně, ačkoli tyto skutečnosti měly být posuzovány společně. Tribunál shledal, že žádný z argumentů předložených navrhovatelkami nepotvrdil existenci závažných obtíží (včetně délky řízení)³² a že délka předběžného přezkoumání nespokořovala sama o sobě k tomu, aby bylo konstatováno, že Komise zaznamenala závažné obtíže³³, a poté rozhodl, že délka předběžného přezkoumání se nejeví vzhledem k okolnostem dané věci jako nepřiměřená³⁴. Tribunál jinými slovy posuzoval všechny argumenty předložené navrhovatelkami společně a dospěl k závěru, že neprokázaly existenci závažných obtíží.

58. S ohledem na výše uvedené jsem dospěl k závěru, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že Komise nebyla povinna zahájit formální vyšetřovací řízení. První důvod kasačního opravného prostředku vznesený navrhovatelkami by tedy měl být zamítnut.

28 — Rozsudek ze dne 13. června 2013, Ryanair v. Komise, C-287/12 P, EU:C:2013:395, bod 68 a citovaná judikatura.

29 — Rozsudky ze dne 20. března 1984, Německo v. Komise, 84/82, EU:C:1984:117, bod 16, a ze dne 10. května 2000, SIC v. Komise, T-46/97, EU:T:2000:123, body 81, 87 a 92.

30 — Viz mimo jiné rozsudky ze dne 22. září 2011, Belgie v. Deutsche Post a další, C-148/09 P, EU:C:2011:603, body 83 až 87, ze dne 25. listopadu 2014, Ryanair v. Komise, T-512/11, EU:T:2014:989, bod 106, a ze dne 9. září 2010, British Aggregates a další v. Komise, T-359/04, EU:T:2010:366, bod 102.

31 — Viz mimo jiné rozsudky ze dne 3. května 2001, Portugalsko v. Komise, C-204/97, EU:C:2001:233, body 40 a 49, ze dne 10. července 2012, Smurfit Kappa Group v. Komise, T-304/08, EU:T:2012:351, bod 97, a ze dne 7. listopadu 2012, CBI v. Komise, T-137/10, EU:T:2012:584, bod 309. Viz také rozsudek ze dne 15. září 1998, BP Chemicals v. Komise, T-11/95, EU:T:1998:199, body 188 až 193.

32 — Napadený rozsudek, body 45 až 53.

33 — Napadený rozsudek, bod 59.

34 — Napadený rozsudek, body 61 a 62.

C – Druhý důvod kasačního opravného prostředku

59. V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky tvrdí, že Tribunál porušil článek 296 SFEU, jakož i jejich právo na řádnou správu a právo na účinnou soudní ochranu podle článků 41 a 47 Listiny základních práv Evropské unie, když rozhodl, že nedůvěrná verze sporného rozhodnutí byla dostatečně odůvodněná, a to i přes začernění podstatných hospodářských údajů.

60. Komise vznesla námitky proti přípustnosti tohoto důvodu kasačního opravného prostředku. Komise podporovaná společností OPAP považuje v každém případě druhý důvod kasačního opravného prostředku za neopodstatněný.

1. Přípustnost

61. Námitka nepřípustnosti druhého důvodu kasačního opravného prostředku vznesená Komisí se ubírá stejným směrem jako její obecná námitka nepřípustnosti, kterou jsem se již zabýval v bodech 32 až 34.

2. Opodstatněnost

62. Soudní dvůr má rozhodnout o tom, zda *nedůvěrná* verze sporného rozhodnutí měla navrhovatelkám umožnit ověřit a Tribunálu umožnit přezkoumat platnost poskytnutých hospodářských údajů a správnost výpočtů Komise, jak tvrdí navrhovatelky, či i o tom, zda Tribunál správně rozhodl, že to nebylo nezbytné ke splnění povinnosti uvést odůvodnění a k dodržení práva navrhovatelek na řádnou správu a účinnou soudní ochranu.

63. Jak již bylo uvedeno výše v bodě 28, zúčastněná strana může napadnout rozhodnutí o schválení přijaté Komisí na základě čl. 4 odst. 2 nebo čl. 4 odst. 3 nařízení č. 659/1999, jinými slovy rozhodnutí nezahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Aby tato strana mohla řádně uplatnit právo na soudní přezkum, musí jí být sděleno odůvodnění přijatého rozhodnutí. Na povinnost uvést odůvodnění podle článku 296 SFEU je třeba nahlížet v této souvislosti, a tato povinnost Komisi ukládá, aby náležitě zohlednila zájem, který mohou mít třetí strany na získání těchto vysvětlení³⁵.

64. Soudní dvůr konstatoval, že povinnost chránit důvěrné informace podle článku 337 SFEU nemůže odůvodnit nedostatky v odůvodnění a povinnost zachovávat důvěrnou povahu informací nelze vykládat natolik extenzivně, že tím bude povinnost uvést odůvodnění rozhodnutí zbavena své podstaty³⁶.

65. Výše citovaná judikatura se sice musí stejnou měrou vztahovat na nedůvěrnou verzi sporného rozhodnutí, ke které mají přístup zúčastněné strany, jako jsou navrhovatelky, avšak navrhovatelky podle všeho nepochopily rozsah povinnosti Komise uvést odůvodnění.

66. Podle ustálené judikatury musí být odůvodnění vyžadované článkem 296 SFEU přizpůsobeno povaze dotčeného opatření a musejí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, který dotčené opatření přijal tak, aby se dotčené osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum³⁷.

35 — Rozsudek ze dne 13. března 1985, Nizozemské království a Leeuwarder Papierwarenfabriek v. Komise, spojené věci 296/82 a 318/82, EU:C:1985:113, bod 19. Viz také stanovisko generálního advokáta C. O. Lenze ve věci Komise v. Sytraval a Brink France, C-367/95 P, EU:C:1997:249, bod 54 a citovaná judikatura.

36 — Rozsudek ze dne 13. března 1985, Nizozemské království a Leeuwarder Papierwarenfabriken v. Komise, spojené věci 296/82 a 318/82, EU:C:1985:113.

37 — Rozsudek ze dne 2. prosince 2009, Komise v. Irsko a další, C-89/08 P, EU:C:2009:742, bod 77 a citovaná judikatura.

67. Sporné rozhodnutí je rozhodnutím přijatým na základě čl. 4 odst. 2 nařízení č. 659/1999, tj. rozhodnutím, kterým Komise konstatuje, že oznámená opatření nejsou státní podporou. Zájem třetích stran na takovém rozhodnutí spočívá v tom, že je Komise svým rozhodnutím nezahájit formální vyšetřovací řízení údajně zbavila jejich práva podílet se na rozhodovacím procesu (podrobněji viz výše bod 27). Zúčastněné strany proto musí být informovány o důvodech takového rozhodnutí s dostatečnou přesností, aby mohly zjistit, zda existují náznaky závažných obtíží vyžadující zahájení formálního vyšetřovacího řízení. V tomto konkrétním případě byly téměř všechny hospodářské údaje začerněny. Aby Komise mohla náležitě splnit svou povinnost uvést odůvodnění, metoda výpočtu použitá Komisí i její jednotlivé prvky musí jasně vyplývat z nedůvěrné verze rozhodnutí.

68. Tribunál v bodě 74 napadeného rozsudku podrobně vysvětlil, že odůvodnění nedůvěrné verze sporného rozhodnutí i) jasně popisuje metodiku použitou Komisí a ii) umožňuje navrhovatelkám porozumět důvodům Komise tak, aby mohly formulovat důvody pro zrušení. Tribunál mimo jiné konstatoval, že sporné rozhodnutí uvádí kritérium, které Komise zamýšlela použít při rozhodování, zda sporná opatření představovala zvýhodnění³⁸, a vysvětluje, jak Komise vypočítala čistou aktuální hodnotu dohody VLT a dodatku³⁹. Tribunál dále uvedl, že sporné rozhodnutí uvádí, proč Komise považovala za vhodné posoudit tato dvě opatření společně. Rozhodnutí rovněž upřesňuje, že zvýšení plnění stanoveného v dohodě VLT, jež řecké orgány slíbily v závazku předloženém dne 7. srpna 2012, zajistilo, aby výše plnění dostatečným způsobem vyloučila jakékoliv zvýhodnění. Tribunál konečně poznamenává, že sporné rozhodnutí rovněž uvádí metodu výpočtu tohoto dodatečného plnění.

69. S ohledem na výše uvedené se domnívám, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise neporušila povinnost uvést odůvodnění či právo navrhovatelek na řádnou správu a účinnou soudní ochranu, a to bez ohledu na skutečnost, že nedůvěrná verze sporného rozhodnutí navrhovatelkám neumožnila posoudit hospodářské údaje a správnost výpočtů provedených Komisí.

70. Vzhledem k tomu by měl být druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

D – Třetí důvod kasačního opravného prostředku

71. V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelky v podstatě tvrdí, že Tribunál porušil čl. 107 odst. 1 SFEU, když rozhodl, že Komise byla oprávněna zkoumat dohodu VLT a dodatek společně, přestože tyto dvě dohody podle jejich názoru ovlivňují rozdílné trhy, což by pravděpodobně prokázala předchozí analýza trhu.

72. Komise tvrdí, že třetí důvod kasačního opravného prostředku předložený navrhovatelkami by měl být odmítnut pro nepřijatelnost z důvodu nedostatku aktivní legitimace. Komise podporovaná společností OPAP v každém případě považuje třetí důvod kasačního opravného prostředku za neopodstatněný.

1. Přijatelnost

73. Komise stejně jako předtím Tribunál tvrdí, že navrhovatelky, které napadly opodstatněnost sporného rozhodnutí, neprokázaly, že jsou oznámenými opatřeními bezprostředně a osobně dotčeny.

38 — Toto kritérium mělo určit „čistou aktuální hodnotu“ vylučných práv poskytnutých dohodou VLT a dodatkem s přihlédnutím k přiměřené návratnosti na trhu pro společnost OPAP, přičemž tato hodnota je porovnána s plněním poskytnutým společností OPAP za udělená vylučná práva.

39 — Byla použita metoda „diskontních peněžních toků“ a výpočet byl proveden na základě předvídaných výnosů a nákladů vyplývajících z budoucího provozování různých hazardních her a výsledných volných peněžních toků generovaných těmito hrami. Komise rovněž uvedla, že tato hodnota závisí na použité diskontní sazbě.

74. Navrhovatelky zřejmě nepopírají, že zpochybňují opodstatněnost sporného rozhodnutí, ale tvrdí, že vzhledem k tomu, že Tribunál v prvním stupni rozhodl o opodstatněnosti čtvrtého důvodu pro zrušení, aniž předtím zkoumal přípustnost, a vzhledem k tomu, že je toto rozhodnutí pro navrhovatelky závazné, jsou aktivně legitimovány napadnout tuto část rozsudku. Jejich právo podat opravný prostředek by jinak bylo nepřiměřeně omezeno pouze z toho důvodu, že se Tribunál rozhodl nezkoumat jejich aktivní legitimaci v zájmu hospodárnosti řízení.

75. Do jisté míry sice lze souhlasit s argumentací navrhovatelek, že metoda zvolená Tribunálem, tj. posuzování věci samé bez zkoumání aktivní legitimace, mohla navrhovatelky uvést do nepříznivého postavení zejména v případě, shledá-li Soudní dvůr, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, pokud jde o závěry týkající se opodstatněnosti důvodu pro zrušení⁴⁰, nicméně z judikatury Soudního dvora vyplývá, že otázka nepřípustnosti pro nedostatek aktivní legitimace je otázkou veřejného pořádku, kterou Soudní dvůr může, a dokonce musí přezkoumat i bez návrhu⁴¹.

76. Navrhovatelky ve svých vyjádřeních před Soudním dvorem neprokázaly, ačkoliv jim byla poskytnuta příležitost reagovat na vyjádření Komise, že by v projednávané věci bylo splněno některé z kritérií stanovených v čl. 263 odst. 4 SFEU. Z vyjádření Komise vyplývá, že navrhovatelky tvrdily, že jsou přímými konkurenty společnosti OPAP, neboť jejich herní automaty jsou údajně v soutěžním vztahu s VLT, na něž se vztahuje dohoda VLT, ovšem nepodařilo se jim prokázat existenci takového vztahu ani to, že oznámená opatření podstatným způsobem zasahují do individuálního postavení každé z navrhovatelek na trhu⁴².

77. Souhlasím s Komisí v tom, že navrhovatelky neprokázaly, že byly aktivně legitimovány k napadení opodstatněnosti sporného rozhodnutí, takže třetí důvod kasačního opravného prostředku by měl být odmítnut pro nepřípustnost.

78. Nicméně pro případ, že Soudní dvůr nebude s mým návrhem souhlasit, se budu zabývat opodstatněností třetího důvodu kasačního opravného prostředku.

2. Opodstatněnost

79. Z třetího důvodu kasačního opravného prostředku vyplývá otázka, zda se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise mohla při rozhodování o existenci výhody posuzovat dohodu VLT a dodatek společně, aniž předem definovala trh(y) ovlivněný/é těmito dohodami. Podle navrhovatelek musí být trh předem definován, neboť čl. 107 odst. 1 SFEU umožňuje společné posuzování jednotlivých opatření státní podpory pouze v případě, kdy tato opatření ovlivňují stejný trh.

80. Aby bylo možné odpovědět na otázku vyplývající z třetího důvodu kasačního opravného prostředku, je nezbytné vyložit pojem „zvýhodnění“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

40 — Ohledně kritiky praxe, kdy je obráceno pořadí přezkumu, viz stanovisko generálního advokáta Y. Bota ve věci Philips Lighting Poland a Philips Lighting v. Rada, C-511/13 P, EU:C:2015:206, body 49 až 67.

41 — Rozsudek ze dne 27. února 2014, Stichting Woonpunt a další v. Komise, C-132/12 P, EU:C:2014:100, bod 45.

42 — Rozsudky ze dne 22. listopadu 2007, Španělsko v. Lenzing, C-525/04 P, EU:C:2007:698, bod 31, a Sniace v. Komise, C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 54 a citovaná judikatura.

81. Je nesporné, že zvýhodněním ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU se rozumí každé hospodářské zvýhodnění, které by příjemce za obvyklých podmínek na trhu nezískal⁴³. Aby Komise mohla rozhodnout, zda se jedná o zvýhodnění, je povinna vždy přezkoumat všechna oznámená opatření v jejich správném kontextu a přihlídnout k relevantním znakům sporné operace⁴⁴.

82. Tribunál v bodech 92 a 93 napadeného rozsudku zkoumal kontext, v němž byla oznámená opatření přijata. Shledal mimo jiné, že finalizace dohody VLT a dodatku probíhala ve stejné době, že sledují stejný cíl (tj. zvýšit tržní hodnotu společnosti OPAP s ohledem na její plánovanou privatizaci) a že poplatky, které měla společnost OPAP zaplatit za poskytnutí dvou kategorií výlučných práv, byly splatné ve stejnou dobu. S ohledem na to Tribunál potvrdil závěry Komise, tj. že bylo vhodné a nezbytné posuzovat oznámená opatření společně v rámci *jediného* oznámení.

83. Nejeví se, že by navrhovatelky zpochybňovaly skutečnost, že hospodářská situace je relevantní při prokazování existence zvýhodnění ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Navrhovatelky však tvrdí, že před přijetím rozhodnutí o vhodnosti společného posouzení je třeba provést analýzu trhu. Prokáže-li totiž tato analýza trhu, že oznámená opatření se vztahují na dva rozdílné trhy, je společné posouzení těchto opatření vyloučeno, neboť by tak mohlo dojít k zastření zvýhodnění poskytnutého jedním z těchto opatření. Navrhovatelky tvrdí, že společné posouzení dohody VLT a dodatku (které údajně ovlivňují dva rozdílné trhy) v projednávané věci umožnilo společnosti OPAP snížit ceny na konkurenčním trhu VLT tím, že účtovala neúměrně vysoké ceny na trhu třinácti hazardních her pokrytých dodatkem, na něž byla společnosti OPAP udělena výhradní koncese.

84. Komise uvádí, že relevance vymezení trhu, pokud jde o státní podpory, se v první řadě omezuje na určení, zda konkrétní opatření narušuje hospodářskou soutěž nebo ovlivňuje obchod mezi členskými státy⁴⁵. Kromě toho by toto vymezení mohlo mít význam také při rozhodování o selektivitě opatření⁴⁶. Ani o jednom z těchto dvou hledisek určení existence státní podpory podle čl. 107 odst. 1 SFEU nebylo ve sporném rozhodnutí pojednáno.

85. Argumenty navrhovatelek týkající se toho, proč je předchozí vymezení trhu důležité v této konkrétní věci, navíc nejsou relevantní.

86. I za předpokladu, že společnost OPAP mohla, jak tvrdí navrhovatelky, využívat křížové subvencování mezi dvěma údajně rozdílnými trhy, takový postup podle mého názoru vůbec nesouvisí s odděleným nebo společným posuzováním dohody VLT a dodatku. Co by mohlo umožňovat takovou praxi, pokud by byla prokázána, je skutečnost, že společnost OPAP již má monopol na třináct hazardních her, na které se vztahuje dodatek. Cena zaplacená za dohodu VLT jinými slovy nesouvisí s možností společnosti OPAP účtovat neúměrně vysoké ceny za provozování třinácti hazardních her, na něž se vztahuje dodatek.

87. Tribunál uvádí, že navrhovatelky nedoložily své tvrzení, že společnost OPAP může libovolně zvyšovat ceny, pokud jde o třináct hazardních her, na něž se vztahuje dodatek. Jedná se však o skutkovou otázku, jak uvedla Komise, jež nepodléhá přezkumu Soudního dvora.

88. Navrhovatelky dále tvrdí, že hospodářský rámec musí být definován objektivně a že členské státy nemohou volně vytvářet kontext opatření státní podpory. Podle jejich názoru Řecko oznámilo dohodu VLT a dodatek společně s cílem maximalizovat veřejné příjmy.

43 — Rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 78 a citovaná judikatura, a ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, bod 84 a citovaná judikatura.

44 — Rozsudek ze dne 13. září 2010, Řecko v. Komise, spojené věci T-415/05, T-416/05 a T-423/05, EU:T:2010:386, bod 172 a citovaná judikatura.

45 — Rozsudek ze dne 8. září 2011, Komise v. Nizozemské království, C-279/08 P, EU:C:2011:551, bod 131 a citovaná judikatura.

46 — Rozsudek ze dne 8. listopadu 2001, Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, EU:C:2001:598, bod 41.

89. Tento argument tedy musí být zamítnut jako zjevně neopodstatněný. Jak uvádí Komise, členský stát jako tvůrce opatření musí mít vliv na rámec, ve kterém jsou opatření přijímána. Právě členský stát rozhoduje o tom, která opatření zamýšlí přijmout, a oznamuje je Komisi. Komisi poté přísluší posoudit oznámená opatření, a to s ohledem na všechny jejich relevantní rysy.

90. Navrhovatelky nepředložily žádné další právní argumenty, které by mohly zpochybnit platnost rozhodnutí Tribunálu a které se týkají společného posouzení oznámených opatření. Z těchto důvodů se domnívám, že je třeba zamítnout i třetí důvod kasačního opravného prostředku, a tudíž i kasační opravný prostředek v plném rozsahu.

VI – K nákladům řízení

91. Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Komise, jakož i společnost OPAP náhradu nákladů řízení požadovaly a navrhovatelky neměly ve věci úspěch.

VII – Závěry

92. Ve světle předchozích úvah navrhuji, aby Soudní dvůr:

- kasační opravný prostředek zamítl;
- společností Club Hotel Loutraki AE, Vivere Entertainment AE, Theros International Gaming, Inc., Elliniko Casino Kerkyras, Casino Rodos, Porto Carras AE a Kazino Aigaiou AE uložil náhradu nákladů tohoto řízení včetně nákladů vynaložených Evropskou komisí a společnostmi Organismos Prognostikon Agonon Podosfairou AE (OPAP).